

ЖАҢА БУЫН ЖАС МАМАНДАРДЫҢ КҰНДЫЛЫҚТАРЫ МЕН МҰРАТТАРЫ ЦЕННОСТИ И ИДЕАЛЫ НОВОГО ПОКОЛЕНИЯ МОЛОДЫХ СПЕЦИАЛИСТОВ

общества, социальную консолидацию, формирование институтов гражданского общества, формирование идентичности молодых граждан, гражданского и правового самосознания, постепенные позитивные социальные изменения, преодоления кризиса институтов социализации, единую политику в области культуры и образования, в области воспитания и т.п. Дополнять её должна «пропаганда» с опорой на СМИ систем традиционных духовно-нравственных ценностных ориентаций, осуществляемая, как религиозными конфессиями, так и различными общественными и государственными объединениями и организациями.

Список использованных источников

1. Д.А. Кунаев «О моем времени. Глава: Декабрьские события в Алма-Ате, кто виноват?» / А., 1992
2. Н.А. Назарбаев «Эра независимости. Глава: Фундамент системы нового образования» / А., 2017
3. Молодёжные организации Казахстана// shuak.kz: Историко краеведческий сайт Шуак. URL:http://www.shuak.kz/index.php?option=com_content&view=article&id=211:molodezhnye-organizatsii-kazakhstan&catid=11&Itemid=134&lang=en
4. Указ Президента Республики Казахстан "Создание Совета по молодежной политике" от 1 июля 2008 года № № 625 // Официальный сайт Президента Республики Казахстан akorda.kz
5. Молодежная политика республики Казахстан: механизмы и проблемы реализации // articlekz.com URL: <https://articlekz.com/article/18527>
6. Казахстанские студенты поддерживают политику Главы государства Источник: 24.kz: интернет издательство URL: <https://24.kz/ru/news/social/item/323587-kazakhstanskie-studenty-podderzhivayut-politiku-glavy-gosudarstva>. 22.06.2019

ӘОЖ 781.61

ОҚУШЫЛАРҒА МУЗЫКАЛЫҚ БІЛІМ БЕРУДІҢ БЕЛСЕНДІ ӘДІСТЕРІ

Нұрмұхамбетова Г.А., 3 курс, 5В010600 – музыкалық білім, А. Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті

Жакаева С.Ә., педагогика ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор. А. Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті

Оқушыларға қосымша білім беру жүйесіндегі заманауи музыкалық білім берудің мақсаты – ең алдымен баланың жеке басын дамыту, оның шығармашылық мүмкіндіктерін анықтау, физикалық және психикалық денсаулығын сақтау болып табылады.

Кезінде халық музыканттары күй тартуды бірінен-бірі тыңдап, есте тұту арқылы үйреніп, дәстүрлі мұра ретінде меңгерген. Шәкірттің есту, есте сақтау, тез ұғу қабілеттерін дамытып, орындаушылық шеберлігін жетілдіруде мұның өзіндік үлкен мәні болғаны белгілі.

Күй – қазақ халқының музыкалық мұраларының бірі. Ол әр түрлі аспапта орындалуына байланысты қобыз, сыбызғы және домбыра күйлері деп аталады.

Домбыра – ерте заманнан бері халқымызбен бірге жасасып келе жатқан, оның рухани жан серігіне айналған музыкалық аспаптардың бірі.

ЖАҢА БУЫН ЖАС МАМАНДАРДЫҢ КҰНДЫЛЫҚТАРЫ МЕН МҰРАТТАРЫ ЦЕННОСТИ И ИДЕАЛЫ НОВОГО ПОКОЛЕНИЯ МОЛОДЫХ СПЕЦИАЛИСТОВ

Соңғы жылдары музыкалық оқу орындарында домбыра үйрету бағдарламалары қазіргі уақыт талабына сай жаңартылып, толықтырылуда. Домбыра репертуары әр ел композиторларының шығармаларымен молайтылып, аспаптың орындаушылық мүмкіндігі де арта түсті. Дегенмен де, күй шертудегі дәстүрлік ерекшеліктерді, ұлттық бедер – нақышты өз қалпында сақтауға барынша көңіл бөлінуде.

Балаларға қосымша білім беру жүйесінің негізгі міндеті – қосымша білім берудің ашық вариативті білім ретінде қажеттілігін және оның миссиясы балалардың жеке және кәсіби өзін-өзі анықтауы орын алатын әр түрлі іс-әрекеттерді дамыту және еркін таңдау құқығын неғұрлым толық қамтамасыз ету болып табылады.

Оқытудың белсенді әдістері – бұл білім алушыларды оқу материалын игеру процесінде белсенді ойлау және практикалық іс-әрекетке итермелейтін әдістер.

Белсенді оқыту дегеніміз, негізінен мұғалімнің дайын білімді ұсынуына, оларды есте сақтау мен көбейтуге емес, білім алушылардың белсенді ақыл-ой және практикалық іс-әрекет процесінде білім мен дағдыларды өз бетінше игеруіне бағытталған әдістер жүйесін қолдануды қамтиды.

Оқытудың белсенді әдістерінің ерекшеліктері олардың негізінде практикалық және ақыл-ой белсенділігіне ынталандыру жатады, онсыз білімді игеру де, алға жылжу да болмайды.

Танымдық Тәуелсіздік дегеніміз – өз бетінше ойлауға деген ұмтылыс пен қабілет, жаңа жағдайды шарлау, мәселені шешуге өзіндік көзқарас табу, игерілген оқу ақпаратын ғана емес, сонымен қатар білім алу тәсілдерін де түсіну, басқалардың пікіріне сыни көзқарас, өз пікірлерінің тәуелсіздігі.

Сонымен, оқу процесінде оқушылардың белсенді оқу-танымдық іс-әрекетке тікелей қатысуы жалпыланған белсенді оқыту әдістері деп аталатын әдістер мен әдістерді қолданумен байланысты.

Бастауыш сынып оқушыларының тұлғалық белсенділігінің маңызды құралы – бұл оқытудың белсенді әдістері (ОБӘ). Әдебиетте тағы бір термин бар – "белсенді оқыту әдісі" (БОӘ), бұл бірдей мағынаны білдіреді.

Оқытудың имитациялық ойын әдістерін қолданудың жоғары нәтижесі, өйткені баланың мектепке келуімен оның әлеуметтік жағдайы өзгереді, оның негізгі қызметі ойыннан оқуға айналады. Алайда, бұл процесс бастауыш сынып оқушыларының жас ерекшеліктеріне байланысты қиындайды: назардың әлсіз ауысуы, оның тұрақсыздығы, есте сақтау мен ойлаудың еріксіздігі. Оқытудың ойын формалары осы қарама-қайшылықтарды жеңуге көмектеседі. Бұл ретте оқытудың уәждемесі мен белсенділігі едәуір артады.

Бірақ музыка мұғалімдері белсенді емес әдістерді де, белсенді емес оқыту әдістерін де сәтті қолданады. Мысалы, мұндай әдістерді оқу процесінің әртүрлі кезеңдерінде қолдануға болады:

1 кезең-білімді бастапқы игеру. Бұл проблемалық дәріс, эвристикалық әңгіме, оқу пікірталасы және т. б. болуы мүмкін.

2 кезең-білімді бақылау (бекіту), ұжымдық шығармашылық қызмет, тестілеу және т. б. сияқты әдістерді қолдануға болады.

3. кезең-білім негізінде музыкалық дағдыларды, дағдыларды қалыптастыру және шығармашылық қабілеттерін дамыту, модельденген оқытуды, ойын емес әдістерді қолдануға болады.

Қолдану сол немесе өзге әдістерін мақсат қуушылық болып табылмайды. Сондықтан, мұғалім үшін кез-келген жіктеу оған нақты мәселелерді шешу үшін тиісті оқыту әдісін немесе олардың комбинациясын мақсатты таңдауға көмектесетін дәрежеде практикалық мағынаға ие.

ЖАҢА БУЫН ЖАС МАМАНДАРДЫҢ КҰНДЫЛЫҚТАРЫ МЕН МҰРАТТАРЫ ЦЕННОСТИ И ИДЕАЛЫ НОВОГО ПОКОЛЕНИЯ МОЛОДЫХ СПЕЦИАЛИСТОВ

Сонымен қатар, оқытудың белсенді әдістерінің көпшілігі оқу процесінде көп функциялы мәнге ие екенін атап өткен жөн. Мысалы, белгілі бір жағдайды талдауды үш дидактикалық мәселені шешу үшін қолдануға болады:

- жаңа білімді бекіту (дәріс барысында алынған);
- алынған кәсіби дағдыларды жетілдіру;
- білім мен тәжірибе алмасуды жандандыру

Дағдыларды қалыптастыруға бағытталған белсенді оқыту әдістерінің мәні бастауыш сынып оқушыларының өз бетінше дағдылары мен дағдыларын игеретін міндеттерді орындауын қамтамасыз ету болып табылады.

Оқытудың белсенді әдістерінің көрінісі мен дамуы бастауыш білім беру алдында білім алушылардың білім алуы мен дағдыларын қалыптастыру ғана емес, сонымен бірге тұлғаның шығармашылық және коммуникативті қабілеттерін дамыту, туындаған мәселеге жеке көзқарасты қалыптастыру, тұлғаның оқудағы белсенділігі мәселесін шешу міндеттері қойылғандығына байланысты.

Тұлғаның дамуы – жаңа мүмкіндіктердің пайда болуының және оларды шындыққа айналдырудың шексіз процесі. Балаларды оқыту мен тәрбиелеу жағдайындағы жасқа байланысты өзгерістер психикаға ғана емес, сонымен бірге танымдық белсенділікке де шешуші әсер етеді.

Полиmodalдылық (грек. – көптеген және лат. modus-лад) – екі немесе одан да көп симметриялылар қиыстырылған полиладтылық лад түрі.

Әр түрлі сенсорлық бейнелеу жүйелерінің өзара әрекеттесуі әсіресе өнер синтезі әдісін қолдану жағдайында айқын көрінеді.

Сондықтан бұл әдістеменің басты мақсаты музыканы жеке бейнелі қабылдауды жандандыру арқылы өнер синтезі негізінде полиmodalды музыкалық-бейнелі көріністерді қалыптастыру, содан кейін олардың бейнелі көріністерін әр түрлі іс-әрекетте жүзеге асыру: пластикалық интонацияда; музыканың вокалдық, аспаптық орындалуында; музыкалық шығарма туралы бейнелі әңгіме, суретте.

Бастауыш мектеп жасындағы балалар пәндік және танымдық іс-әрекеттің, эмпирикалық және теориялық білімнің тәсілдерін тиімді игеріп қана қоймай, сонымен бірге оқу іс-әрекетіне психологиялық тұрғыдан қатыса алады, яғни танымдық қабілеттерін өзгертетін және дамытатын оқу іс-әрекеттерінің тәсілдерін саналы түрде игере алады.

Бастауыш сынып оқушылары қазірдің өзінде мүмкін өз қабілеттерін дамытуға және сол жеке қасиеттер, олар дамыту негізіне айналады, олардың танымдық белсенділігін және соның салдары ретінде оқу табыстылығына әсер етеді.

Негізгі қызмет, оның бірінші және маңызды міндеті – оқыту, жаңа білім, дағдылар алу, әлем, табиғат және қоғам туралы жүйелі ақпарат жинақтау.

Әрине, бастауыш сынып оқушылары бірден оқуға деген дұрыс көзқарасты қалыптастыра бермейді. Олар неге оқу керек екенін әлі түсінбейді. Бірақ көп ұзамай оқыту ерікті күш – жігерді, зейінді жұмылдыруды, зияткерлік белсенділікті, өзін-өзі шектеуді қажет ететін жұмыс екендігі белгілі болады. Егер бала бұған көнбесе, оның көңілі қалады, ілімге теріс көзқарас пайда болады. Бұған жол бермеу үшін мұғалім балаға оқыту мереке емес, ойын емес, маңызды, қарқынды жұмыс деген идеяны шабыттандыруы керек, бірақ бұл өте қызықты, өйткені ол сізге көптеген жаңа, қызықты, қажет нәрсені білуге мүмкіндік береді. Оқу жұмысын ұйымдастырудың өзі мұғалімнің сөздерін күшейтуі маңызды.

Алдымен бастауыш сынып оқушылары жақсы оқиды, отбасындағы қарым-қатынасты басшылыққа алады, кейде бала ұжыммен қарым-қатынас негізінде жақсы оқиды. Жеке мотив үлкен рөл атқарады: мұғалімдер мен ата-аналардың мақұлдауы.

ЖАҢА БУЫН ЖАС МАМАНДАРДЫҢ КҰНДЫЛЫҚТАРЫ МЕН МҰРАТТАРЫ ЦЕННОСТИ И ИДЕАЛЫ НОВОГО ПОКОЛЕНИЯ МОЛОДЫХ СПЕЦИАЛИСТОВ

Оқу іс-әрекетінің мазмұнына қызығушылықты қалыптастыру, білім алу оқушылардың өз жетістіктерінен қанағаттану сезімін сезінуімен байланысты. Бұл сезім мұғалімнің мақұлдауымен, мадақтауымен күшейтіледі, ол әрқайсысын, тіпті ең кішкентай сәттілікті, ең кішкентай алға жылжуды баса көрсетеді. Кіші мектеп оқушылары мұғалім оларды мақтаған кезде мақтаныш сезімін, ерекше күш-жігерді сезінеді.

Музыкалық оқыту процесінде қабылдауды қайта құру жүреді, ол дамудың жоғары сатысына көтеріледі, мақсатты және басқарылатын іс-әрекеттің сипатын алады. Оқу процесінде қабылдау тереңдейді, талдауға, саралауға айналады, ұйымдастырылған байқау сипатын алады.

Кіші мектеп жасына ұжымдық қатынастарды тәрбиелеу үшін үлкен мүмкіндіктер беріледі. Бірнеше жыл ішінде жас білім алушы дұрыс тәрбиемен ұжымдық іс-әрекеттің маңызды тәжірибесін және ұжымдағы іс-шараларды жинақтайды. Ұжымдастыруды тәрбиелеуге балалардың қоғамдық, ұжымдық істерге қатысуы көмектеседі. Дәл осы жерде бала ұжымдық әлеуметтік қызметтің негізгі тәжірибесін алады.

Белсенді оқыту әдістерінің сөзсіз артықшылықтарын және 7-10 жас аралығындағы білім алушылардың жас ерекшеліктерін ескере отырып, сонымен қатар жұмыс тәжірибесін ескере отырып, оны мектепте оқытудың бастапқы буынында қолдану нақты және орынды. Осыған байланысты бастауыш мектеп жасындағы балалармен белсенді оқыту әдісін ұйымдастырудың ерекшеліктері мен нұсқаларын қарастыру қажет.

Көптеген психологтар мен мұғалімдердің пікірінше, белгілі бір дамып келе жатқан белсенді әдісті қолданудың тиімділігі көбінесе мұғалімнің ұстанымына, оның жеке тұлғаға бағытталған педагогикалық кеңістікті құруға, қарым-қатынастың демократиялық стиліне, балалармен өзара әрекеттесудің диалогтық формаларына байланысты.

Бастауыш сынып оқушыларының белсенді қызмет түрлерін қолдану арқылы оқуға дайындығының екінші көрсеткіші-оқушылардың ойлау қабілетін дамыту, белгілі бір "Зияткерлік жетілу". Ең алдымен, бұл психикалық іс-әрекеттерді интегративті сипаттама ретінде жалпылаудың қалыптасуын білдіреді:

- жалпы әрекет ету тәсілін басқа оқу міндеттеріне ауыстыру
- іс-әрекеттің жалпы тәсілін бөліп көрсету мүмкіндігі
- маңызды белгіні оқшаулау мүмкіндігі, тапсырма шартын құрайтын мәліметтердің қатынасы

- салыстырмалы талдау алгоритмін қалыптастыру
- аналитикалық-синтетикалық әрекеттерді дамыту

Осылайша, арнайы ұйымдастырылған музыкалық белсенділік полимодальды қабылдау негізінде таным процесінің дамуына ықпал етуі мүмкін. Бұл проблема әсіресе балалық шақта өзекті, бұл балалардың көркемдік әсерлерге сезімталдығымен байланысты. Баланың негізгі музыкалық қабілеттері кіші мектеп жасына дейін жетіледі.

Тұлға мақсатты, жүйелі музыкалық әсерге дайын. Музыкалық белсенділік, оның ішінде әр түрлі түрлері: тыңдау-қабылдау, орындау, шығармашылық, баланың эстетикалық қажеттіліктер жүйесін қалыптастырып қана қоймай, шығармашылық көріністерге ықпал етеді, сонымен қатар бірнеше сенсорлық арналарды қосу арқылы ақпаратты қабылдауға жағдай жасайды.

Оқытуға белсенді және полимодальдық формалар мен әдістерді енгізу осы әдістерді орынды және орынды пайдалану білім алушылардың музыкаға деген қызығушылығын едәуір арттыратынын, оқытудың дамушы әсерін арттыратынын көрсетті. Белсенді әдістер балалардың ақыл-ой дамуында бағыттаушы, жалпылаушы, жүйелеуші рөл атқарады, білімді белсенді түсінуге ықпал етеді, оқушылардың сөйлеуі дамиды, ұжымда өзара әрекеттесу тәжірибесі қалыптасады

**ЖАҢА БУЫН ЖАС МАМАНДАРДЫҢ
ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫ МЕН МҰРАТТАРЫ
ЦЕННОСТИ И ИДЕАЛЫ НОВОГО ПОКОЛЕНИЯ
МОЛОДЫХ СПЕЦИАЛИСТОВ**

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. А.Жайымов, С.Бүркітов, Б.Ысқақов / А., 1992
2. Е.Б. Абдуллин., Е.В. Николаева «Музыкалық білім беру әдістемесі», 2006
3. Э.Б. Абдуллин «Музыка педагогының зерттеу қызметінің негіздері: оқу құралы», 2014
4. Э.Б. Абдуллин «Музыкалық білім беру теориясы», 2004
5. Б.В. Асафьев «балалардың музыкалық-шығармашылық дағдылары туралы// музыкалық тәрбие тарихынан. Хрестоматия», 1990

ӘОЖ 781.61

**ЖАЛПЫ БІЛІМ БЕРЕТІН МЕКТЕПТЕ КҮНТІЗБЕЛІК
МЕРЕКЕЛЕРДІ ҰЙЫМДАСТЫРУ ЖӘНЕ ӨТКІЗУ**

Мадиева Т.С., 3 курс, 5В010600 – музыкалық білім, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті

Жақаева С.Ә., педагогика ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті

Мерекелер мен ойын-сауық-бұл баланың өміріндегі жарқын және қуанышты оқиғалар. Әр түрлі өнер түрлерін біріктіре отырып, олар балалардың сезімдері мен санасына үлкен әсер етеді. П.Крупская: "балаға өз ойлары мен сезімдерін өнер арқылы түсінуге, нақты ойлауға және тереңірек сезінуге көмектесу керек..."».

Мереке баланың шығармашылық қызметін ұйымдастырудың басым бағыты, оның жалпы мәдениетін қалыптастырудың негізі болып саналады.

Мереке кез-келген ұжымның барлық формалары мен мәдениеттерінің көрінісі, қабылданған мінез-құлықтан бастап, киім-кешек пен дәстүрлі рәсімдерді орындауға дейін өтеді.

Балалардың ән айтуға, ойындарға, билерге қатысуы балалар денесін нығайтады және дамытады, қимылдарды үйлестіруді жақсартады.

Мектеп жасындағы балаларды қоса алғанда, бүкіл қоғамның рухани өміріндегі өсіп келе жатқан дағдарыстар аясында баланың жеке басының қалыптасуы мен дамуына ықпал ететін демалыстың мерекелік формаларын ұйымдастырудың мазмұны мен әдістерін негіздеу ерекше әлеуметтік-тәрбиелік мәнге ие болады..

Мереке-бұл қарым-қатынас қуанышы, шығармашылық пен ынтымақтастық қуанышы, өзін-өзі көрсету қуанышы, босату және өзара байыту қуанышы. Балалардың толыққанды дамуы үшін олардың сөйлеуін, ойлауын, үйлестіруін дамыту үшін барлық мүмкін жағдайларды қолдану қажет. Бұл жағдайда тек ойын-сауық қана емес, сонымен қатар оқу және дамыту функциясын да орындауы керек.

Мереке баланың толыққанды дамуы үшін бай мүмкіндіктерді көрсетеді. Барлық мерекелерде әр түрлі өнер түрлері өткізіледі: әдебиет, музыка, сурет, ән, пантомима.

Балалар мерекесі-бұл балалармен қоршаған әлемнің әртүрлілігі мен көңілділігі туралы сөйлесу мүмкіндігі. Сонымен, мереке танымдық сәттер мен танымдық тапсырмаларды қамтыды. Мысалы, қиялдың, логикалық ойлаудың немесе зейіннің дамуына ықпал ететін конкурстар мен жұмбақтар.

Балалар мерекесі-бұл бала өміріндегі ең жарқын сәттердің бірі. Мерекелер балаларға шығармашылық мүмкіндіктер ашады, жарқын сезімдер, баланың жан дүниесінде асыл